Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807; з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200; з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 81. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СВОБОДА, СЕРЕДА, 9-го КВІТНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, APRIL 9, 1980 No. 81. VOL. LXXXVII.

УРЯД ЗСА ЗІРВАВ ДИПЛОМАТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ З ІРАНОМ, ВСТАНОВИВ ЕМБАРҐО ТА ЗАПОВІВ МОЖЛИВІСТЬ ДАЛЬШИХ САНКЦІЙ

Вашингтон. — Уряд З'єднаних Стейтів Америки формально зірвав дипломатичні зв'язки з Іраном, встановив ембарґо на вивіз американських товарів до цієї країни, наказав усім іранським дипломатам покинути країну до 48 годин і зупинив видачу віз для тих осіб іранської національности, які хотіли б прибути до ЗСА.

Президент Картер після проголошення санкцій проти Ірану.

Президент Джіммі Картер, виступаючи на телевізії в понеділок, 7-го квітня ц.р., проголосив ці заходи після того, як релігійний фанатик і фактичний керівник теперішнього уряду чи Революційної Ради Аятолла Хомейні заявив, що американські закладники, що їх як відомо, ще в листопаді 1979 р. захопили войовничі „студенти", прихильники Хомейні, мусять і далі залишатися в руках цих же „студентів" аж до часу вибору нового парляменту в Ірані, який, мовляв, пізніше вирішить, що треба з цими закладниками зробити. Хомейні перерішив цю справу всупереч становищу президента Абольгассана Бані-Садра й міністра закордонних справ Садега Ґотбзадега та Революційної Ради, які одобрювали передачу урядові дальшої „опіки" над закладниками і також їхні теперішні сторожі — „студенти" з цим погоджувались, якщо таку зміну апробує Хомейні.

Пресові агентства і кореспонденти відмічують, що зірвання дипломатичних зв'язків з Іраном й інші заходи, про які згадував Президент у своєму короткому виступі, були цілковито несподіваною для багатьох, бо навіть в урядових кругах сподівалися скоріше проголошення ембарґа на вивіз товарів, а може навіть частинної бльокади іранських портів, а не зірвання дипломатичних зносин, що вважається в дипломатичних кругах за драстичне потягнення.

Якщо йдеться про припинення віз для іранців, то це потягнення не стосується тих іранців, які вже таку візу мають, або їхні еміґраційні справи переглядають американські амбасади чи еміґраційні уряди.

Поінформовані кола у Вашингтоні твердять, що ця невеличка акція ЗСА проти Ірану не матиме великого впливу на зміну ситуації, головно коли йдеться про долю американських закладників. Очевидно, кажуть, дорадники президента Картера, зірвання дипломатичних зв'язків й інші заходи, проголошені американським урядом, стануть мабуть початком твердішої лінії Уряду, який намірятися розв'язати 157-денну кризу з американськими закладниками і добитися їх звільнення. Виступаючи із заявою для преси, президент Картер підкреслено заявив, що Іран платитиме „дорогу ціну", якщо закладники не будуть звільнені в скорому часі.

Майже всі кандидати на президента ЗСА у виборах в цьому році підтримали становище Уряду і Президента але рівночасно висловили своє застереження до политики Уряду, яка довела до існуючої кризи.

У своєму виступі президент Картер не згадував про військові заходи, якщо в'язні не будуть звільнені, але натякав, що у випадку зволікання звільнення закладників „інші заходи" можуть бути примінені супроти Ірану. У заяві Президента нічого також не сказано про реченець, до якого закладники повинні бути звільнені. Речники уряду у Вашингтоні висловили думку, щоб також альянти Америки, зокрема європейські країни, підтримали становище ЗСА, діючи всенці дискутованої на Раді Безпеки ОН резолюції, на яку Совєтський Союз наклав вето.

У ШЕНАНДОА ЗГОРІЛА ПЕРША УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В АМЕРИЦІ

Іконостас церкви св. Михаїла в Шенандоа, першої української греко-католицької церкви в Америці.

Шенандоа, Па. — Під час Великодніх свят, в ночі з неділі на понеділок, з 6-го на 7-го квітня українська громада цього містечка — „колиски" Українського Народного Союзу та Американської України понесла велику втрату, бо згоріла українська католицька церква св. Михаїла, перша українська католицька церква в Америці, що її заснував о. Іван Волянський у 1885 році. Сьогодні пароком цієї церкви є о. Іван Бура. Враз з церквою згорів також парафіяльний будинок.

Ця українська католицька церква, посвячення якої відбулося у 1886 році, в день св. Архистратига Михаїла, при величному здвизі народу, була не тільки осередком релігійного життя української громади в Шенандоа, але водночас першим організаційним зав'язком української громади в Америці.

Українська католицька церква св. Михаїла становила дорогоцінну пам'ятку для української громади та була визнана пенсильванською стейтовою владою, як історична пам'ятка цього стейту.

Вістку про цю велику втрату для українців одержано телефоном і подробиць пожежі та її причин у цій хвилині ще не можна було встановити.

ЗСА ЗАТУРБОВАНІ ПОШИРЕННЯМ НУКЛЕАРНИХ МАТЕРІЯЛІВ

Вашингтон. — У наслідок зростаючого поширення матеріялів для нуклеарних реакторів, Уряд ЗСА робить заходи для встановлення більш суворої контролі і більш специфічних передумов у продажі таких матеріялів, зокрема країнами Західньої Европи.

Безпосередньою причиною цього затурбовання, твердять речники Державного департаменту ЗСА, був дозвіл уряду Західньої Німеччини на доставу Арґентині заавансованого нуклеарного реактора, що уможливить цій країні виробляти нуклеарну зброю. Деякі складні технічні матеріяли також погодилась доставити Арґентині Швайцарія.

Ще раніше Італія нав'язала тісну співпрацю в тій ділянці з Іраком, погоджуючись перенести до тієї країни Близького Сходу дві вповні вивінувані лябораторії для процесування радіоактивних матеріялів. Уряд ЗСА твердить, що це уможливить продукцію плютонію, що його вживається в нуклеарних бомбах.

Річ в тому, твердять високі урядовці Державного департаменту, що Західня Німеччина, Швайцарія та Італія, як рівнож Франція, належать до групи 15-ох держав, які в 1978 році підписали договір про обмеження продажу заавансованих технічних матеріялів для виробництва нуклеарної зброї. Одною з найважливіших передумов цього договору є дозвіл на повну контролю продаваних матеріялів в країнах, що їх купують та зобов'язання, що ці матеріяли не вживатиметься для продукції нуклеарної зброї. Арґентина закупила реактор у Західній Німеччині власне тому, що ця остання не наполягала на контролі всіх існуючих і майбутніх нуклеарних улаштувань в Арґентині.

Тому уряд ЗСА робить наполегливі заходи, щоб встановити більш суворі і специфічні передумови, особливо тому, що такі країни як Арґентина, Пакистан, Індія, Південна Африка й Ізраїль не підписали договору з 1968 року щодо обмеження нуклеарної зброї у світі, хоч цей договір підписало досі 110 країн. А власне ці названі країни наполегливо і систематично закуповують заавансовані складники в ділянці нуклеарної технології, що й є джерелом спорадичних вісток про те, що вони вже мають спроможність продукувати нуклеарну зброю.

10,000 осіб бажають виїхати з Куби

Гавана, Куба. — Біля 10,000 осіб, в тому числі багато жінок і дітей, заповнили всі закутки перуанської амбасади в Гавані, бажаючи виїхати з Куби після того, як у п'ятницю, 4-го квітня, президент Фідель Кастро відкликав ґвардистів з амбасади і заявив, що особи, які „ідеологічно не погоджуються з революцією і соціялізмом" можуть виїхати з Куби.

Впродовж 72-ох годин тисячі кубинців дословно обляґли перуанську амбасаду, яка міститься на площі величиною 2,000 кв. метрів. З уваги на недостачу води, харчів і ліків, уряд Перу звернувся до країн-союзників та Міжнародного Червоного Хреста з проханням негайної допомоги. У Вашингтоні речники Державного департаменту заявили, що ЗСА радо візьмуть до уваги можливість допущення до ЗСА тих кубинців, яким вдасться переїхати до Перу або до інших країн Південної Америки. ЗСА не вдержують повних дипломатичних зв'язків з Кубою.

Обвинувативши Перу і Венецуелю у підбуруванні кубинців до виїзду з Куби, президент Кастро знову наказав ґвардистам сторожити перуанську амбасаду, але обіцяв, що ті особи, які вже є в амбасаді зможуть одержати візи на виїзд з Куби. Кубинська влада називає їх „злочинцями і паразитами".

СЕНАТОР ЮЗИК ВЗЯВ УЧАСТЬ У НАРАДАХ КОМІСІЙ НАТО В ЕВРОПІ, РОЗМОВЛЯВ З ПАПОЮ

Сенатор Павло Юзик, речник Підкомітету для свобідного руху інформацій і людей при Асамблеї НАТО, в розмові з Папою Іваном Павлом II під час нарад цього Комітету в Римі. Вселенський Архиєрей говорив зі сенатором українською мовою.

Оттава. — У березні цього року сенатор Павло Юзик, головний директор УНС для Канади, репрезентував Канаду в нарадах двох комісій Парляментарної Асамблеї Північно-Атлянтійського Оборонного Союзу (НАТО), уповноважених у справах запланованої на листопад ц.р. міжнародної конференції в Мадриді, яка має розглянути виконання поодинокими країнами постанов відомої Гельсінкської угоди, зокрема її „третього кошика" відносно людських прав. Приготовляючись до тієї Мадридської конференції та щоб мати на ній кращі успіхи, Парляментарна Асамблея НАТО уповноважила два свої підкомітети, щоб вони випрацювали пляни для одобрення Асамблеї. До кожного комітету входять представники парляментів країн НАТО. Один з цих підкомітетів, Підкомітет для свобідного руху інформацій й людей, речником якого є сенатор Павло Юзик, відбув свої наради в Римі 11 і 12 березня. На сесіях з Італійським і Ватиканським урядами обговорювано різні проблеми і співпрацю.

Перший раз в історії НАТО відбулися прямі наради з Папою, головою Ватиканської держави. Папа Іван Павло II висловив повну підтримку для НАТО в змаганнях для здійснення „третього кошика" Гельсінкської Угоди. У розмові з сенатором Юзиком, яка відбулася українською мовою, Папа Іван Павло II зокрема висловив привіт і благословення для українців і поляків у Канаді й ЗСА.

24 березня в Брюсселі, Бельгії, відбулося засідання Ділової Групи НАТО для підготови до Мадридської конференції. Канаду репрезентував сенатор Юзик. Обговорено ряд проблем: в цьому совєтську інвазію на Афганістан, участь у Московській Олімпіяді, правила для ведення Мадридської конференції, здійснення „третього кошика" Гельсінкської Угоди, стан і будучність політики детанту й інші справи.

Усі ці справи будуть представлені на чергових нарадах усіх комітетів в Асамблеї НАТО, що мають відбутися в Люксембурзі 5-10 червня. Тому, що міжнародна ситуація загрозлива для миру, передбачається спеціяльну пленарну сесія Асамблеї.

КОРОТКІ ВІСТІ

В Америці

ШВИДКО ЗРОСТАЮЧА АМЕРИКАНСЬКА Мормонська Церква плянує побудувати сім нових святинь в тому числі в інших країнах світу. Про це повідомила ієрархія Церкви з нагоди 150-річчя її існування у ЗСА, що його відзначено у неділю, 6-го квітня. На цей день ця Церква начислялa 4,5 мільйона вірних і 17 святинь, а чотири храми є у кінцевій стадії побудови. Нові святині будуть збудовані в Атлянті, Джорджія, та в таких країнах як Арґентина, Австралія, Чіле, Таґіті, Тонга і Західня Самоа.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖІММІ КАРТЕР, ПІД ЧАС ЗУСТРІЧІ з 19-ма представниками харчових концернів, висловив їм признання за замороження цін за ліки і деякі товари щоденного вжитку. Досі на заклик Президента в тій справі відгукнулось 27 концернів із загальним числом 6,796 крамниць та понад 20 продавців ліків із загальним числом 2,837 крамниць. Більшість з них заморозили ціни на деякі продукти на час від 30 до 90 днів. Концерн харчових продуктів „Сейфвей" заморозив ціни на 180 продуктів на два місяці. Президент Картер закликав до такої добровільної самоконтролі в рамках його програми поборювання інфляції.

ДОДЕРЖУЮЧИ РАНІШІ ОБІЦЯНКИ, колюмбійські терористи звільнили ще двох закладників з будівлі амбасади Домініканської Республіки в Боготі, Колюмбія, яку вони захопили 40 днів тому. Серед 25-ох закладників, яких терористи все ще держать в амбасаді є американський амбасадор Дієґо Асенсіо. Терористи дальше вимагають звільнення біля 300 заарештованих колюмбійською владою осіб. Серед звільнених закладників є колюмбійський дипломат Едґар Гернандес Рохас і домініканець Маріо Ґузман Кабралес. Їх випущено у товаристві рабіна Дейвида Шарбані. Поміж терористами і представниками уряду ведуться дальші переговори.

КОМПАНІЯ „ЕЙ-ПІ", ТРЕТІЙ ВЕЛИЧИНОЮ концерн великих споживчих крамниць у ЗСА, проголосив зниження цін на 200 продуктів щоденного вжитку, а крайовий концерн харчових крамниць „Сейфвей" погодився заморозити ціни на 190 продуктів на додаткових 30 днів. Ці рішення йдуть впарі із закликом Білого Дому, щоб крамниці продажу харчів і ліків добровільно здержувались від підвищення цін. Компанія „Ей-Пі" погодилась заморозити ціни на ті 200 продуктів на неозначений час, не називаючи їх з уваги на „можливу ривалізацію".

ГЕН. АЛЕКСАНДЕР ГЕЙҐ, КОЛИШНІЙ ДОРАДНИК президента Річарда Ніксона і головнокомандувач військ Північно-Атлянтійського Союзу (НАТО), перейшов успішно операцію серцевих проводів у Тексаському інституті серцевих недуг. Операцію перевів світової слави хірург д-р Дентон Кулі. Стверджуючи вповні задовільний стан пацієнта після операції, лікарі заявили, що він залишиться у шпиталі від восьми до десяти днів. Ген. Гейґ, якому 55 років, очолює приватну корпорацію „Юнайтед Текнолоджіс".

БЮДЖЕТОВА КОМІСІЯ СЕНАТУ ЗСА, відношенням голосів 11 до 7, апробувала свою версію федерального бюджету на фіскальний 1981 рік в сумі 612,9 більйона долярів, обмежуючи видатки на домашні програми і збільшуючи фонди на оборону. Ця версія майже цілковито сходиться із запропонованим президентом Картером бюджетом у висоті 611,5 більйона долярів. Обидві версії передбачують надвишки. Після дебат і голосування в Сенаті, які заповідаються бурхливо, комісії узгіднять версії обидвох палат, а тоді почнеться кінцева стадія випрацювання нового бюджету, який базуватиметься на пропозиціях президента Картера і Конгресу.

УКРАЇНСЬКІ ПИСАНКИ — ВЕЛИКОДНІЙ ПОДАРУНОК З ПОБАЖАННЯМИ ВІД УКРАЇНЦІВ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА КАРТЕРА

Вашингтон. „Я глибоко вдячний українцям за цей чудовий подарунок" — сказав президент Джіммі Картер минулого четверга, 3-го квітня, під час короткої церемонії в Овальному бюрі Білого Дому, прийнявши від української делеґації з Філядельфії традиційний український великодній подарунок з побажаннями: українські писанки на різьбленій гуцульській тарілці. Церемонію передачі українського великоднього подарунку і побажань для Президента Америки утривалено на поданій вгорі офіційній фотознимці, на якій, разом з президентом Картером та двома членами його штабу в Білому Домі видно поодиноких представників українських установ у Філядельфії, зокрема Відділів УККА, Союзу Українок Америки і Українського Лікарського Т-ва, Українського Банку, Українського Демократичного Клюбу, та танцювального ансамблю „Черемош".

На фото (зліва): пані Наталія Даниленко, д-р Степан Аелло та Вікі Монґіярдо зі штабу Білого Дому, Дмитро Ткачук, Наталія Слюзар, Володимир Васильчук, Катерина Васильчук і Володимир Васильчук молодший, Марія Голіней, Степан Фірко, президент Картер, Христина Васильчук, д-р Роман Дикий, проф. д-р Петро Стерчо — голова місцевого Відділу УККА та мгр Іван Скочиляс.

КОРОТКІ ВІСТІ

У світі

В РАМКАХ ШИРШОЇ НАГІНКИ НА ДИСИДЕНТІВ чехо-словацька поліція придержала у Празі двох професорів філософії, Юліюса Томіна і Івана Деймаля, які мали викладати приватно про писання Арістотеля. Після переслухання обидвох науковців поліція випустила, а доповіді були відкликані. Минулого місяця, у наслідок такої інтервенції поліції, відкликано три доповіді в Празі тому деякі дисиденти плянують зорганізувати семінарі з доповідями в терені. Однак поліція сильно слідкує за дисидентами і при найменшому підозрінні, що вони мають намір виїхати з Праги, придержує їх.

„АКАХАТА", ОРГАН ПРОСОВЄТСЬКОЇ комуністичної партії Японії слідом за своїми російськими учителями жалується, що Китай вмішується у внутрішні справи Японії, бо допомагає „об'єднанню антипартійних груп", тобто тих комуністів, які не хотять слухати Москви.

СССР РОБИТЬ УСЕ МОЖЛИВЕ, ЩОБ ТІЛЬКИ роз'єднати і розсварити „найбільшу демократію світу" Індію з Америкою і її союзниками. Останньо „майстри" дезінформації у „зореносному Кремлі" вигадали, що згідно з американським пляном, закодованим гаслом „Брамапутра", розвідка ЗСА і Пакистан намагаються „створити на північному сході Індії, на території на схід від ріки Брамапутри самостійну державу..." Про цю контроверсійну справу пише газета „Правда" з 19-го березня 1980 р.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ ЛІВІЙСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ бюро з Тріполі, Лівія, єгипетські органи безпеки знов арештували старшин, які у співпраці з „закордонними чинниками" приготовляли державний переворот в Єгипті. Це вже не перший раз лівійські урядові чинники намагаються ширити заколот в Єгипті, про що багато разів згадував президент Єгипту Садат і що вже було довело до кровавих сутичок на границі обидвох країн.

НАЙБІЛЬШЕ ВПЛИВУ НА ЗРІСТ ЦІН БЕНЗИНИ в ЗСА має підвишка цін на ропу з Савдійської Арабії, того „великого американського приятеля". Як „приятелі" зі Савдійської Арабії спричинили підвишку цін, показує черговий „календар": 18 грудня 1970 — 6 центів, 10 січня — 3 центи, 22 січня — 5 центів, 2 лютого — 3 центи, 9 лютого — 3 центи, 27 лютого — 3 центи, 12 березня — 2 центи.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exept Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Зворотний пункт

Події в Ірані і довкруги нього закономірно розвиваються до дальших ускладнень. Навіть найбільші оптимісти переконуються, що революція в Ірані, очолена Аятоллою Хомейні,далека від того, що потрібно народам Ірану, а ще дальше від того, чого від неї сподівалися міжнародні ліберальні кола, які її так гаряче вітали.

ЗСА на чолі з президентом Картером робили все, що тільки було в їхніх силах, щоб допомогти зберегти хоч у якійсь мірі внутрішній лад в Ірані, вдержати його державну спаяність і мілітарну готовість у потребі боронити границі країни. Саме тим було умотивоване поступування американського уряду й особисто Президента, які вже понад п'ять місяців шукали доріг до звільнення протизаконно арештованих і триманих в ізоляції американських громадян, працівників американської дипломатичної і консулярної служб. Притримання тих американських громадян само по собі було великим і нестерпним зґвалтуванням усіх законів і прийнятих норм, але Президент ураховував скомпліковану ситуацію в Ірані після революції і намагався допомогти її нормалізувати.

Одначе заходи іранського уряду, а зокрема Аятолли Хомейні йшли в зовсім протилежному напрямі. І після остаточної відмови Хомейні перебрати американських в'язнів з рук ісламських терористів і передати урядові, щоб приспішити їх звільнення, президент Картер був змушений проголосити вже раніше заповіджені у такому випадку санкції. А проголошення санкцій напевно не облегчить завдань теперішніх керівних чинників в Ірані. Проголошення санкцій матиме важкі для Ірану наслідки як у внутрішньому, так і в зовнішньому відношеннях.

Очевидно, що ЗСА й надалі намагатимуться якнайскорше звільнити своїх громадян, тільки тепер уже уживатимуть гостріших і для Ірану значно болючіших засобів.

Рішення президента Картера відносно санкцій проти Ірану становить зворотний пункт в теперішній „іранській кризі", що на ділі є міжнародною кризою.

Сумерк танкової зброї?

У зв'язку з новими електронічними воєнними інструментами мабуть розпочався сумерк танкової зброї. Блискуча кар'єра тієї зброї тривала понад 60 років. Перший раз ужили її англійські війська у славному бою над річкою Сом в часі Першої світової війни. Коли ранком 15 серпня 1916 року 49 із тих „машин смерти" вирушили на німецьку фронтову лінію, то не лише заскочили вони німців зовсім не приготованими, але й альянти, навіть англійці продуценти цієї зброї, були зовсім не приготовані до доцільного вжиття і використання цієї зброї.

Перед Другою світовою війною ряд військових теоретиків, між ними тодішній полковник Шарль де Ґоль, створили нову воєнну танкову доктрину. Одначе не всі штаби й уряди прислуховувалися до неї. Зате акцептувала її гітлерівська Німеччина і на цій базі створила нову бойову тактику і зовсім нові форми розгортання і ведення воєнних дій.

Танкові бої Другої світової війни належать сьогодні вже до легенд. Але історія не забуде про них і про тих, що полягли в них. Без танків не було б кампанії генерала Роммеля в Африці, не було б танкової битви під Ель Аламейн. Особливо на сході мали місце битви великих танкових з'єднань.

Червона армія, засвоївши собі тактику танкових боїв у Другій світовій війні, зробила танк основою своєї сухопутньої бойової тактики. Сьогодні СССР розпоряджає наймогутнішою танковою зброєю в світі. Але на цьому вона може рішуче прорахуватися.

У масовій продукції деяких країн є електронічні, термодинамічні й інші модерні інструменти, які у руках піхотинця з математичною точністю поражують танки навіть на відстань кілометра й більше. В бойовому літаку поле діяльности тих інструментів прямо необмежене.

Чи це не буде рішальниїї чинник в елімінації танкової зброї — покаже час. Не можна бо забувати, що дотепер завжди проти одного винаходу швидко конструювано противинахід.

Богдан Ребрик

„РОСІЯ ЗАВЖДИ БУЛА ТЮРМОЮ НАРОДІВ"

[1]

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — Передаємо текст відкритого листа українського політв'язня Богдана Ребрика до англійця Деніса Мільнера, людини, — як виходить зі слів Ребрика, — проросійських поглядів, чи, може, західньо-европейського комуніста або поплентача.

Богдан Ребрик відбуває 7-річне ув'язнення у Мордовських таборах за „антирадянську пропаганду та агітацію", після чого жде його 3-річне заслання. Це його другий засуд. Вперше Ребрик був засуджений в 1976 році на 3 роки таборів.

„Відкритий лист до пана Деніса Мільнера, м. Нюбері, Великобританія.

'Пізнайте їх по їхніх справах'

Шановний Пане Мільнер, „Новое время" ч. 18 цього року опублікувало Вашого листа. Пробачте мені, але я не можу не зареаґувати на нього. Справа в тому, що подібні листи радянський режим використовує для виправдання заподіяних злочинів проти свого народу й людства. Я розумію, що Ви виросли в такій чудесній країні, як Англія, хоч з листа випливає, що Ви її не любите, тому Вам не може навіть спасти на думку можливість тотальної брехні в державній пресі. СРСР — це зовсім інший світ, я б сказав більше — антисвіт зі своїми настановами і принципами. Наприклад: 'Революційна кляса' створює державу, в якій саме поняття свободи, демократії, добра і зла набирають нового змісту.

Ця настанова відкриває широкі можливості для страхітливої демагогії і спекуляцій реторикою. Усі загальноприйняті морально-етичні норми, усталені в процесі розвитку людського суспільства, з перших днів захоплення влади більшовиками в Росії, оголошені антиетичними, буржуазними. Моральним визнане лише те, що сприяло зміцненню комуністичного режиму. Що є добром, а що злом — визначає партія, а народ повинен пристосувати своє життя до партійних настанов. Тут не уряд для народу, а народ для уряду. Горезвісний принцип 'клясової боротьби' дозволяє режимові ділити народ на друзів і ворогів, чіпляти наліпки 'ворогів народу' будь-кому, якщо цього вимагають інтереси партії. Цей самий принцип дозволяє режимові й сьогодні називати терористів ангелами, а вчорашніх буржуазних паразитів і гнобителів народу — діловими колами. Радянська пропаганда не визнає півтонів. Визнають лишень біле і чорне. У нас все добре, в них усе погано. Цей принцип лежить в основі всієї радянської політики. Щоб зрозуміти страхітливу суть режиму СРСР, небезпеку його лицемірства, брехні й людоненависництва, треба володіти неабиякою проникливістю, або ж відчути його 'принади' на власній шкірі.

Відомо, що Кіров був вбитий за особистою вказівкою Сталіна. Це однак не перешкодило йому бути присутнім на похороні, зронити сльозу 'скорботи' і сказати: 'Дорогой Сергей Миронович, ми клянемся до последнея капля крови мстит врагам социализма за твоя смерть'. (Тут необхідно підкреслити грузинський акцент. — Автор). ('Дорогий Сергію Мироновичу, ми клянемось до останньої краплі крови мстити ворогам соціялізму за твою смерть) Хіба може зрозуміти цей феномен людина, що виросла в нормальних людських умовах та ще й в правовій державі! У цьому епізоді наявні найогидніші пороки людського роду. Тут справжнє обличчя потвори, що існує в СРСР під назвою радянська влада. Крім цього, радянський режим — це абсолютна диктатура компартії, в ньому всі конституційні ґарантії свободи перетворено на репресивно-законодавчу фікцію. Суспільство не живе тут своїм природним життям, його диктує йому партія. Наприклад. Якщо у людини ні кола, ні двора, а в кишені вітер свище, він ніби ж має називатися бідним. Проте дійти такого висновку він не має права, він повинен почути, що на цей рахунок каже партія (навіть, якщо він непартійний). Ну, а партія хоче, щоб народ був багатим, ось вона й каже людині, що вона багата! І їй одразу дихати легше! Або ж факт побудови соціялізму. В СРСР, як твердить комуністична партія, побудовано реальний соціялізм. А народ довідався про те з радянського радіо та газет. І не лише довідався, а й відчув. Бо досі він платив за один кілограм масла 2.50 карб., а надійшов довгоочікуваний соціялізм — і в 4.00 карб. заледве вкладається. Народ почав був думати, що знову 'вороги народу' винуваті, а партія тут як тут, ні, каже, це соціялізм прийшов, тіштеся і не посмійте сумніватись. Окрім цього, СРСР — країна жорстокого національного гноблення і небаченої в світі експлуатації людини державою. Не можна мати об'єктивного уявлення про СРСР, не взявши цього до уваги.

(Продовження буде)

Іван Кедрин

ЩО НАГАДУЄ СТОРІЧЧЯ „ДІЛА"?

Трохи смішно і трохи стидно, що автор цих рядків, який працював у львівському щоденнику „Діло" від вересня 1923 до вересня 1939 (вибух Другої світової війни) дізнався про сторіччя того часопису від композитора й музиколога п. Осипа Залеського („Свобода" з 26-го березня ц. р. „У століття щоденника „Діло"). Треба бути вдячним Шановному Авторові, що в одній невеликій статті він так влучно й правильно схопив характеристику того щоденника, назвав всіх його головних редакторів почавши від 1880 року (ще як тижневика), почерез перериви, спричинені приходом до Львова щораз нових окупантів. Треба подякувати п. О. Залеському, що у тому своєму нарисові він виразно виявив сантимент до „Діла", яке справді користувалося повагою серед народу на протязі свого довгого походу по шляху, вкритому терням і колючками.

Очевидно, можна би присвятити цій темі цілий цикл статтей, можна би й написати книжку, присвячену історії „Діла" та різним аспектам, пов'язаним з його історією. Наприклад, треба пригадати, що в історії української преси були три часописи, три щоденники, які відіграли таку саму чи дуже подібну ролю: „Рада", заснована Євгеном Чикаленком у Києві (1861-1929), — „Діло" у Львові, що постало як протиставлення народовецького напрямку московськофільському „Слову" В. Дідицького, і „Свобода" у Джерзі Ситі, спершу, як двотижневик, від 1921 року,як щоденник — єдина з отих трьох часописів,що пережила всі бурі й негоди й далі продовжує своє існування, як передовий часопис українства в діяспорі.„Рада" у Києві,„Діло" у Львові й „Свобода" у Джерзі Ситі — в різних країнах і різних епохах,всі вони мали те спільнещо кожен із них був органом всеукраїнського ідеологічного характеру,кожен із них формував українську політичну думку,кожен іх них був піонером і кожен з них стояв завжди за ввесь час свого існування, на плятформі демократії.

П.О. Залеський правильно звернув увагу на величезні труднощі,з якими мусіло боротися „Діло",труднощі характеру політичного, редакційного і матеріяльного.Для існування часопису, тим паче щоденника, потрібні три передумови: 1)свобода вислову,свобода друку, без такої бо свободи преса зводиться до пропагандивного засобу панівного режиму, як ось маємо перед очима теперішню совєтську пресу, яка не виконує ні однієї основної місії преси: не подає ані інформацій, ані їх не коментує, а є тільки пропагандивною трибуною панівної олігаргії, трибуною страшенно нудною, нецікавою, з особливою рисою — забріхання; 2) треба людського матеріялу, редакторів і співробітників, бо всі речі у світі доконуються людьми; і 3) треба матеріяльних засобів, бо преса, так само, як книжка, театр, чи концертове бюро — це ділянка культури, яка мусить орудувати куценькою калькуляцією. Але тут виринає цікавий момент: за часів існування „Діла" були препогані умовини із страшенно обмеженою свободою слова і друку, інколи повною відсутністю тієї свободи. Це була не тільки польська поліційна цензура, часами так звана превенційна (з відсиланням до дирекції поліції ще тільки щіткових відбиток, згодом вже після появи газети, коли поліціянти припинювали дальшу експедицію газети та забирали примірники газети із кіосків, — редакція мусіла рахуватися також з існуванням українського революційного підпілля, ворожому так званому „органічному секторові", що його видимим знаком було „Діло".Редагування у тих умовах газети було похоже на мандрівку босою стопою по склі. Це вимагало великої відваги, великого терпцю, витривалости, постійної уваги, щоби не наразитися на відплату ні з тих двох сторін та водночас зберігати повагу в рідному суспільстві. Українська преса творила рідну культуру й сприяла економіці, що називалося тоді популярно зберіганням українського стану посідання в Польщі.

Але, щоби усучаснити тему, варто звернути увагу на цікавий історичний факт, справжній феномен: не маючи свободи друку й борючись із матеріяльними труднощами — українська преса за Польщі таки процвітала, таки було у Львові аж три щоденники „Діло", „Новий Час", концерн Івана Тиктора й „Українські Вісті Дмитра Палієва", а крім них існувала ціла ще мережа інших часописів, газет і журналів. Чи це було тільки тому, що був рідний ґрунт і був рідний нарід, чи може спонукою був ще інший чинник? Зважуюся твердити, що цим іншим чинником було справжнє розуміння ваги друкованого слова, було справжнє розуміння демократичної свободи вислову власної, іншому немилої думки, і була відвага коментувати всі без винятку актуальні явища і проблеми. Наприклад „Діло", підофіційний орган УНДО (Українське Національно-демократичне Об'єднання, насправді нащадок народовецького, опісля національ-демократичного руху) — мало свободу і відвагу критикувати також деякі політичні ходи президії УНДО. „Діло" було органом Видавничої Спілки і не піднягало безпосередньо партії УНДО,але тайна його поваги у суспільстві і його ролі була у тому, що члени Надзірної Ради „Діла", Дирекції і Редакції одні з одними дружили, спільно обмірковували проблеми, дискутували, сперечалися, леліяли завжди по лінії всеукраїнських, народних інтересів.

На сторінці 993 статтейної „Енциклопедії українознавства" поміщена світлина редакції „Діла" з 1926 року: Федь Федорців, Василь Мудрий, Роман Купчинський і Михайло Рудницький — ніхто з них вже не в живих, залишився тільки п'ятий на світлині автор цих рядків. А з пізніших редакторів відійшли вже у вічність Іван Німчук, Осип Боднарович, — з живучих ще журналістів, тісно пов'язаних із „Ділом" живуть, славити Господа, Михайло Хом'як в Едмонтоні, Євген Зиблікевич у Філядельфії, Анатоль Курдидик у Вінніпезі, живуть ще члени часописів концерну І. Тиктора — Я. Шав'як в Балтіморі, Заремба в Єлисаветі (?) — і може ще дехто. Дивні часи, залишилися із них сліди в історії української культури і — сантиментальні спогади...

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЧОМУ МИ „ВИДВОРЮЄМО"?

В останніх роках в українській еміграційній пресі (а в тому і в „Свободі") чимало пишуть про „видворення" совєтських дисидентів та закордонних журналістів кремлівським урядом. У більшості газети та журнали друкують це слово у лапках, але буває і без лапок. Чи справді це російське слово необхідне, неперекладне?

Заглянувши до тритомового Російсько-українського словника (Київ, 1968), знайдемо там російські слова „выдворять, выдворить" (із позначкою „застаріле" та „розмовне", хоч, як бачимо воно зовсім не застаріле) перекладені українськими словами *виселяти, виселити.* Отже і в під'яремній Україні слово „видворяти" не уважається українським.

Чому ж і нам правильного українського перекладу не вживати? Нехай наші часті заяви про боротьбу з русифікацією української мови не будуть пустослів'ям, а справжньою, конкретною дією.

Редінг, Па

Анатоль Вовк

З НАШИХ БУДНІВ

ПЕРЕШКОДА

Коли я залишав гостинні пороги моєї тимчасової квартири в „санаторії" п. Кефора при 7-ій вулиці в Ню Йорку, — вклонившись доземно моєму найближчому сусідові, величавому храмові св. Юра, до мене прийшли попрощатись добрі друзі з Об'єднання Українських Письменників „Слово"... А один з них мовив такі слова:

— Честь-честю, Іване Степановичу: хоч і ви мені і не виглядаєте на такого силача, що міг би Кетскильські гори перевертати, то все ж таки ви мусіли б взяти особисту участь в літературному вечорі вашого товариша її приятеля, Івана Григоровича Смолія, в Літературно-мистецькому Клюбі, та й ще сказати декілька теплих слів про його багатогранну творчість!

На що я відповів йому ось що:

— Свята правда: бігме, мусів би, так вийшло мені не під силу. Ще до будинку Українського Визвольного Фронту якось зашкандибав би полегеньку, підпираючись паличкою, ніби крайовий пан радца, а, от, сказати кілька теплих слів про спокійного автора „Неспокійної осені" не дав би ради... Бо з тими лікарями й лікарнями виходять інколи всякі чудасії, вийшла одна така чудасія й зо мною: здоров'я мені, Богу дякувати, „пофіксували" так, що муха не сідає, а, от, голосок мені збавили! А такому доброму колезі, такій хорошій людині, такому талановитому авторові, як Іван Григорович, хотілося б не тільки тепле-дружнє слово сказати, але й заспівати йому грімке многолітствіє, а то й навіть знану історичну пісню про цісареву Єлисавету з Габсбурзького роду заінтонувати. Цю сольову партію я, якщо пригадуєте, колись, бувало, доволі успішно виконував по Союзівках, — а, ось, тепер заіснувала голосова перешкода, та й не можу...

У такій ситуації я постановив підождати з моїм публічним виступом аж до 60-літнього ювілею колеги-письменника Івана Смолія, який то ювілей вже не за Гантерськими горами, а в серпні-місяці цього року, дай, Боже, щасливо дочекати!

Може й до того часу голос мій озвучиться, а мої панове-лікарі врешті змилуються наді мною та й дозволять мені „здибатися з фляшкою", — як кажуть наші лемки... Бо без цього навіть найславніший ювілей, не є, фактично, жадним ювілеєм!

Ікер

Ол. Пошиванік

НІНА І СВЯТОСЛАВ КАРАВАНСЬКІ У ЧІКАҐО

(2)

(Продовження з ч. 77-го, 3-го квітня 1980)

„Українська Гельсінкська група не є те саме, що Український Національний Визвольний Рух, це щось... пізніше і новіше, яке з'явилося після того, як ми від'їхали. Українська Гельсінкська група — угруповання абсолютно леґальне, яке оголосило про своє існування, назвавши себе, Громадською Групою Сприяння Виконання Гельсінкських Угод. Якщо група збарає будь-які матеріяли, про порушення прав людини чи нації, то вона прив'язує це до Гельсінкського заключного акту, поскільки у заключному Гельсінкському документі є розділ присвячений правам людини. Я не думаю, що Українська Гельсінкська група — це одне з тих об'єднань, яке в 70-их роках стали з'являтися на Україні, його особливість полягає в тому, що це абсолютно леґальне угрупування. Український визвольний рух, згаданий тут у питанні, це є, очевидно, якесь нове угрупування..."

„Щодо позиції Української Гельсінкської Групи і питання виходу України із складу СССР — точніше було б сказати, що то концепція самостійности України — це було б точніше щодо позиції принаймні Гельсінкської групи. На питання створення і самостійности Української Гельсінкської групи: першою виникла в Союзі Московська Гельсінкська група. За дуже короткий час після її заснування виникла на Україні група під повною назвою: Українська Громадська Група Сприяння Виконання Гельсінкських Угод — українська група. Сама наявність у назві груп додатку Виконання Гельсінкських Угод і збіг майже в часі появи цих обох груп, викликає тут в українців на Заході отаке питання про залежність чи незалежність Української Гельсінкської групи. Українська Гельсінкська група є абсолютно незалежним правовим, так би мовити, інструментом. Ні в жадному разі вона не є філіялом чи підвідділом Московської групи. Бачите, Московська група назвала себе Московською групою, вона не назвала себе російською групою, бо вона справді не є ані за своїм національним складом, ані тими задачами, які ставить під собою, вона не є національною групою. Очевидно, ця назва московського відповідає в зв'язку з тим, що основна діяльність групи, особи, які входять до її складу, живуть на території Москви. Багато з них вже заарештовано, перебувають в ув'язненні. Тут треба додати, що академік Сахаров не є членом якоїсь із Гельсінкських груп. Його діяльність фактично — автономна якоюсь мірою".

„Програмові заложення Гельсінкських груп є ідентичні в тому полі, формально ідентичні в пляні, що задача групи — вимагати від уряду виконання Гельсінкських угод, у розділі, який стосується прав — правного розділу Гельсінкських угод. За змістом своїх проблем, зміст матеріялів і проблем, які опинилися в центрі уваги Московської й Української Гельсінкських груп, вони виявилися не ідентичні тому, що ми висвітлювали ті проблеми, які цікавлять з точки зору права і Гельсінкських угод саме нас українців. І якщо хтось з вас знайомий принаймні з першим і другим меморандумами Української Гельсінкської групи, ви побачите там проблеми суто українські".

Крім Московської й Української груп, на території Совєтського Союзу з'явилися: Грузинська, Вірменська і Литовська. Грузинська група фактично розгромлена. Вірменська зазнала сильної втрати; але все таки сяк-так продовжує своє існування. Очевидно, найбільш постраждаючою є Українська група, але разом із тим, вона дуже активно, інтенсивно і рішуче поновлює свій склад за рахунок нових осіб, які зголошуються до участи в діяльності групи після того, як хтось виходить із складу групи в наслідок арешту."

Ніна Караванська також коротко сказала, що Вячеслав Чорновіл перебуває на засланні між Якутами в далекому північному сході, де засилають і кримінальників і політв'язнів із усіх т. зв. республік, там всіх рахують за росіян. Для них, як не якут — то буде росіянин. Єдине, що Чорновола особисто рятує із тяжких прикростей, від нацькування, це його доброзичливість і вміння вступати в контакт із людьми та пояснити, хто він і чого він там.

Оце така дуже складна атмосфера отої недемократичної, багатонаціональної держави, яка дозволяє собі говорити про те, що в неї нібито розв'язане національне питання.

У своєму слові, поет-письменник Святослав Караванський пробував додавати гумору — не раз присутні в залі заливалися сміхом. Щодо лікарського форуму тут, на якому він опинився, Караванський сказав, що він має право говорити, навіть має право не на золоту, то принаймні на срібну медалю, бо за всі роки ув'язнення, він має досвід лікарський, бо йому не раз доводилося самому лікуватися на засланні без медичної опіки. На просьбу, щоб Караванський сказав щось таке, що об'єднало б всю українську громаду, він пробував підійти до питання з різних боків та з гумором. І дав до зрозуміння, що нам усім потрібно, щоб ми навчилися бути і різними, і об'єднаними.

Щодо перебування на волі, в свободі слова і думки, він сказав, що і там в СССР він вільно думав і говорив — за те довелось і сидіти. В таборах люди вільніше говорять, чим на „свободі" в Союзі — там їм гірше вже не може бути. Не раз люди дозволяють собі сваритись чи узивати „чекістів", що на „свободі" ніколи цього не зробили б. Він додав також, що майже всі, 250 мільйонів — це в'язні.

На питання приїзду ансамблів з України, він назвав це питання складним, суперечним, а відтак рішучо відповів: „Краще, щоб ми творили свої ансамблі тут, може не такі, але не набагато ґірші будуть, як там. Вони їдуть сюди з пропагандою, щоб показати, що там усе добре". Тоді додав: „Нехай приїжджають українські ансамблі, добре з ними поговорити, вони бачитимуть і там розкажуть про нас, або навіть можливо зможете переконати, щоб хтось із них тут залишився. Не хочу нікому накидати, але це моя думка — я знаю, що багато людей не хочуть, щоб сюди приїжджали... Треба вітати пропозицію Картера, щоб оминати наукові обміни із Союзом, але із Україною треба тримати контакти. Треба туди писати, треба їхати. Коли хтось поїде, вигляд України їх не переконає, що там все добре, так, як нам кажуть".

„Як виглядає українство по великих містах? Одеса, як і Київ та Харків, була одним із центрів українського культурного життя. Але сьогодні навіть ті, що в партії, українці їхні... але коли бачать, що українці, то їх усувають із виховних вищих позицій, усувають і замінюють росіянами. Ті, що були активними у 18-их роках були знищені. Зрусифіковано все — якась частина людей є українцями, є українська газета, в університеті є український відділ, є хлопці і дівчата — поети, є один викладач, є гуртки, є..." Коли Караванський говорив про сьогоднішню Одесу в Україні, здавалося, неначе це мова була про маленькі українські центри в західньому світі: Мілвокі, Ґошен у ЗСА чи Ст. Кетеринс у Канаді чи Мец або Новий Ульм у Західній Европі.

„Очевидно, — далі сказав Караванський, — „якесь українство там є, якби там якась була свобода в Одесі... чому ж влада так боїться? Вони так бояться тієї групи української, вони бояться того руху і бояться демократії і свободи... Дати людям демократію, дати українцям можливість висловлюватися, там моментально буде якесь коло, навколо якого відбуватиметься якась громадська думка... діло... Але в такій ситуації, коли все залякане, звичайно ніхто себе не виявить, не виявляє себе українцем — боїться".

Щоб насвітлити екстрему й трагедію ситуації, Караванський розказав про болючий і гіркий власни досвід: „Я маю брата. Він каже: 'У мене нема брата'. Він нічого не хоче мати з українством, він каже, що я йому зіпсував кар'єру — от у 60-их роках, як моя дружина ще не сиділа, він не хотів навіть із нею говорити. Він хотів поїхати до Риму, а йому відмовили — він був викладачем вищої школи, був обмін, була путівка, а йому відмовили — каже, через мене, очевидно, моєю діяльністю його кар'єра зіпсована. Він тепер не вважає себе ніяким українцем. Найстрашніше — це режим, якби тільки не було цього режиму..."

(Закінчення на стор. 4)

Відділ СУА в Ютиці склав поклін жінкам-героїням

„Я вийду сама проти бурі
І стану — поміряєм силу"
Леся Українка

Так в поетичній формі змальовано Лесею Українкою непоборний дух українки, що його сповнені вчинки дочок України, які „самі з бурею міряли силу" і не боялися глядіти у вічі смерті.

Відділ Союзу Українок в Ютиці, як кожного року, 23 лютого влаштував Свято в пошану жінок-героїнь, відзначаючи святочною програмою пам'ять тисяч українських жінок, які вславилися геройськими вчинками чи навіть віддали життя в змаганні за визволення України.

У програмі свята, яке відкрила голова Відділу СУА Ірина Запаранюк, виступив Володимир Літинський з Трою зі сольоспівом. Він виконав такі пісні: „Погасло сонце", „Як почуєш вночі", „Думку" і „Лийся, море", акомпанював мгр Зиновій Савицький. З деклямаціями виступили Христя Карпяк — „Поворот" Олени Теліги — та Ксеня Антипів — „500 героїнь" Лесі Храпливої. Бандуристи — сестри Леся і Таня Гурські із Сиракюз і Михайло Халупа з Оборн виконали „Київський вальс", „Запорізький марш" та марш „Україна" — спів при супроводі бандур; Михайло Халупа виступив з мелодеклямацією уривків з поеми Симоненка „Лебеді материнства".

У святочній доповіді Володимира Смик, згадуючи жінок-героїнь різних періодів нашої історії, ближче спинилася на мученицькім, тернистім дорозі життя сучасних героїнь — учасниць Руху спротиву в Україні, які живуть погеройськи на нашій поневоленій Батьківщині і на засланнях та ставлять мужній спротив окупантові, несучи тягар тюрми, важких примусових робіт, знущань, наруги. Вони позбавлені побачення з родиною та позбавлені основних людських прав.

Ці новочасні героїні вибирають щось важливіше за вигідне життя: вони вибрали захист батьківщини, захист її духових і культурних цінностей, захист людських прав та право свободної думки і особистої волі.

За таку сміливість скульптор Алла Горська заплатила життям в 1970 році. Галина Дидик і Дарія Гусяк після довгих років заслання відійшли з цього світу, а Ірина Сеник, Стефанія Шабатура, Ірина Стасів-Калинець, Оксана Попович, Катруся Зарицька, Оксана Мешко та багато інших терплять погеройськи і не здаються.

Доповідачка згадала про тих українських мучениць, яким пощастило прибути на волю та які невтомно продовжують боротьбу за українську справу. Надія Світлична, Раїса Мороз і Ніна Строката-Караванська, члени Київської Гельсінкської групи, яка була засуджена і відбула чотири роки тюрми за те тільки, що відмовилася осудити свого чоловіка, довголітнього (30 років) в'язня совєтських каторг. А було б так легко дістати звільнення, так, як писав Микола Руденко: „Так просто все: напишеш каяття І роздобудеш право на життя".

Дуже інформативна доповідь пригадала всім, як важко страждають українські жінки, для яких найвищий закон — Україна.

Ефективно прибрана сцена, гарні обведені чорною вишивкою програмки та дуже дбайливо виконані усіма учасниками окремі виступи на святі, дали змогу нашій громаді достойно і з повагою відзначити Свято жінок героїнь.

Організатори свята і виконавці програми вклали багато праці у підготову свята, але не дописала публіка, тому самі напрошуються слова з Франка:

„Невже ж надармо стільки
серць горіло до Тебе
найсвятійшою любов'ю,
Тобі офіруючи душу й
тіло"?

Теодозія Савицька

У сороковий день смерти сл.п. Богдана Ореста Комарницького

Св. п. Богдан Комарницький

В суботу вранці, 26-го січня, блискавкою рознеслася болюча вістка, що в наслідок трагічного випадку помер Богдан Орест (Данко) Комарницький, студент третього року Трент університету в Пітерборо, Онтаріо.

Доля остаточного призначення людини передчасно скосила молоденьке життя багатонадійного юнака, що розвивав свої Богом дані таланти в усіх вимірностях. Вістка про його смерть потрясла до глибинних низин усіх тих, що знали Богдана особисто. Він був вийнятково симпатичної природи, завжди усміхнений, товариський та завжди готов нести допомогу іншим у формі доброго слова, діла, поради й подбадьорення. Своїми прикметами характеру придбав багато друзів і приятелів, які творили своєрідну юнацьку родину в Торонті і далеко поза Торонтом і Канадою.

Батьки Богдана пишалися своїм улюбленим сином. Він був для них джерелом насолоди, радости й надії. Вже з раннього дитинства Богдан виявляв любов до всієї своєї родини, українського народу та пошану до всіх людей. Данко побачив світ 25-го липня 1958 в Торонті. Формальне навчання почав в садочку при церкві св. Миколая, де згодом закінчив курси української мови зілля іспитом зрілости. Був активним членом Пласту і обов'язки свої завжди виконував сумлінно і щиро. Початкову народню освіту здобув в українській школі при катедрі св. Йосафата. Середню школу закінчив у відомій католицькій школі св. Михаїла. Згодом записався на студії до Йорк університету в Торонті, а продовжував їх у Трент університеті в Пітерборо, де водночас мешкав у студентському гуртожитку. Вечері, 25-го січня, на сходах біля мешкання стався йому нещасливий випадок, в наслідок якого Богдан зазнав ушкодження мозгу. Його привезено до місцевого шпиталю, де він помер наступного дня, не відзискавши притомности.

Тіло Богдана перевезено до українського похоронного закладу „Кардинал і Син" в Торонті, де відправлено Панахиду 28-го січня. Сотні людей серед них багато друзів-молоді прийшли віддати останню пошану улюбленому синові нашої громади. Обличчя присутніх виявляли глибокі переживання і невимовний жаль в обличчі дійсности. Серед багатьох присутніх була численна родина Богдана Ореста, що прибули з далеких сторін Канади та Америки.

В середу, 30-го січня, відправлено в катедрі Св. Йосафата жалобну Службу Божу за душу дорогого Данка, а згодом біля 200 авт супроводили Відійшовшого на вічний спочинок на Парк Лавн кладовище. Процесія проїжджала попри дім Покійного, а поховано Данка біля його діда Д. Комарницького, що відійшов у вічність у 1966 році. При могилі прощали Богдана друзі М. Ковальський по-українському і Г. Кільнер по-англійському. Обидва накреслили високоморальну характеристику Богдана.

Після похорону відбулася тризна, на яку запрошено всіх учасників похорону. Тризна відбулася в залі церкви Св. Йосафата. Порядком тризна керувала пані М. Комарницька, дружина дядька. Під час тризни промовляли о. д-р Р. Даниляк; студент М. Волощук; д-р Б. Коваль з Ню Йорку; Д. Сявавко з Детройту, та мгр О. Винницький від Фундації Українських Студій при Торонтському університеті. Всі промовці розповіли про вийняткові якості характеру Богдана Комарницького та з сумом підкреслювали, що передчасне покликання Данка в потойбічний світ — це не лише трагічна й болюча втрата для батьків і родини, але водночас — для всієї української спільноти.

Покійний залишив у глибокому і невимовному смутку улюблених батьків Ліду і Володимира Комарницьких, brata Олеся, дві бабуні та багато близьких і дальших рідних тут і в Україні.

Окремо в Трент університеті у каплиці було відправлено Службу Божу за спокій душі Покійного. За відносно короткий час Богдан здобув загальну пошану і приязнь великого числа студентів і професорів цього університету.

У сороковий день після смерти Богдана відправлялася в суботу 8-го березня заупокійна Служба Божа в катедрі Св. Йосафата.

Замість квітів на могилу ніколи незабутнього їхнього Сина Данка, батьки просять складати пожертви на Катедру Українських Студій при Торонтському університеті на адресу: Chair of Ukrainian Studies Foundation, 620 Spadina Avenue, Toronto, Ontario, Canada M 5 S 2H4 416 364-5940. Листа жертводавців буде проголошена у пресі.

О.В.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ МІЖНАРОДНА АМНЕСТІЯ з головної квартири у Лондоні, Англія, у Парагваю поліціянти вбили 20 селян і заарештували понад 300 осіб, які протестували проти порушення їхніх прав. Міжнародна Амнестія запротестувала проти цих наявних порушень основних прав людини і звернулася телеграфічно до президента Парагваю Альфреда Стресснера з вимогою дати негайне вияснення. Згідно з повідомленням, група селян біля містечка Вілларіка задержала пасажирський автобус і вимагала, щоб водій завіз їх до столичного міста Асунсіон. Викликана водієм поліція заарештувала селян і придержала їх на допити.

ЗГІДНО З ДАНИМИ, ЩО ЇХ ПРИЗБИРАЛА Міжнародна організація праці в обширній студії, число працюючих жінок у світі зросло з 344 мільйонів в 1950 році до 600 мільйонів в 1980 році, що становить одну третю всіх затруднених осіб. Однак, як і в минулому, жінок дискримінується на місцях праці, вони одержують нижчі платні як чоловіки, не зважаючи на такі самі або й вищі кваліфікації, і їх перших звільняють з праці у випадку реорганізації чи обмежень у наслідок фінансових криз. Це діється навіть у тих країнах, які перевели в життя антидискримінаційні закони праці.

НІҐЕРІЯ, ЯКА ДОСТАВЛЯЄ ДО ЗСА БІЛЯ 6 відсотків всієї імпортованої нафти, підвищила ціну на бочку нафти на 51 цент, тобто до 34 дол. і 72 центів. Раніше таку саму ціну встановила Лівія, яка також імпортує нафту до ЗСА. Нафту такої самої якости продає Альжир за 37 дол. 21 цент за 42 - гальонову бочку. Підвищення ціни Ніґерією прийшло у наслідок зменшення продукції нафти членами Організації країн-експортерів нафти (ОПЕК). Економічні аналітики твердять, що ціна на нафту зростатиме, не зважаючи на те, що продукція в індустріялізованих країнах виказує постійний спад.

У ДВАДЦЯТЬ ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. ОЛЬГИ ШУСТ

яка відійшла у Вічність 9-го квітня 1959 року

відправиться

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в середу, 9 квітня 1980 р., о год. 6:30 ранку в церкві св. Юра в Ню Йорку, Н. Й.

Про молитви просить — син ВАСИЛЬ ШУСТ

ДНЯ 9-го КВІТНЯ 1980 Р., ПРИПАДАЄ П'ЯТА БОЛЮЧА РІЧНИЦЯ СМЕРТИ нашого Найдорожчого і Незабутнього ЧОЛОВІКА, ТАТА, ДІДУСЯ і БРАТА

бл. п. проф. д-ра
Василя Стецюка

ЗАУПОКІЙНІ ЛІТУРГІЇ з ПАНАХИДАМИ

будуть відправлені

в церкві св. Юра в Ню Йорку;
в церкві св. апп. Петра і Павла в Джерзі Сіті, Н. Дж.;
в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.;
у Соборі Св. Софії в Римі, Італія.

В непотішному смутку:

дружина — КВІТКА
син — ЮРКО з дружиною КАТЕЮ
внук — МАРЧИК
сестри: МАРІЯ ПІДГОРОДЕЦЬКА та ГАЛИНА з Родиною

В ЧЕТВЕРТУ СУМНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого та Незабутнього МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ та БРАТА

бл. п. д-ра МИРОНА НИЖАНКОВСЬКОГО

буде відправлена

СВЯТА ЛІТУРГІЯ і ПАНАХИДА

в четвер, 17 квітня 1980 р., о год. 8:30 рано в церкві св. Юрія Переможця в Ошаві, Канада

Просимо спом'янути Покійного в Ваших молитвах.

Дружина — ВОЛОДИМИРА
Донька — ЛІДІЯ з мужем і дітьми
Брат — ЗЕНОН

В БОЛЮЧИЙ СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ Незабутнього МУЖА

бл. п. ЯРОСЛАВА ХОРОСТІЛЯ

будуть відправлені за спокій Його душі

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

у вівторок, 15-го квітня 1980 року

в церквах:

св. Николая, Торонто, Канада;
св. Димитрія, Торонто, Канада;
св. Івана Хрестителя, Оттава, Канада;
оо. Василіян, Варшава, Польща.

В цей день просить Рідних, Друзів і Знайомих про молитви за спокій душі Дорогого Покійного —

дружина ОЛЬГА

Н. І С. КАРАВАНСЬКІ...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

Хор „Сурма", під керівництвом Василя Трухлого. Акомпаньямент Надії Савин.

Святослав Караванський, поет і письменник, колишній політв'язень СССР, читає доповідь на Святі Шевченка в Чікаго

Володимир Луців, соліст-бандурист із Англії на гостинному виступі в Чікаго.

Цей вечір Лікарського Товариства розпочався з привітами та промовами. Тут були духовенство українських Церков: Православної, Баптистської і Католицьких, представники українських організацій та установ. Д-р Харкевич у своїй промові відзначив лікарів, що разом з українським народом боролися та віддали своє життя в здобуванні волі України і самостійности.

Д-р Наталя Григорчук прочитала три вірші Святослава Караванського. У дуеті, Рута Ріпецька при фортепіяні й д-р Василь Трухлий на клярнеті, виконали пару точок клясичних творів.

Між точками виступів, Ніна Караванська відійшла від свого стола, обійшла залю та особисто привіталася з кожним присутнім на цьому вечорі.

У першій частині вечора, Святослав Караванський прочитав два свої вірші: „Парус білий" та „Женитися..." Він згадав, що збірник його поезій є в друку. Ось маленький уривок життєрадісного одного вірша Святослава Караванського, написаного на засланні у відповідь на листа до нього. Цей вірш також буде повністю у збірці поезій Караванського:

„Женитись — це щодня смачний обід,
Це чиста сорочка і хустина,
Це, де не глянеш, рук жіночих слід
І, як закон, щопару літ — хрестини!"

Шевченківські святкування в Чікаго з доповіддю Караванського відбулися в неділю, 9-го березня, в авдиторії школи Лейн Технікал, в присутності коло 600 осіб, із різнорідною мистецькою програмою та святочним словом, виголошеним поетом-письменником Святославом Караванським.

На цьому святі виступив чоловічий хор „Сурма", гордість українського Чікаго, під диригентурою д-ра Василя Трухлого і фортепіяновим супроводом Надії Савин. У двох виступах, хор виконав „Заповіт, „Услиш Господи", „Хор бранців", тенорове сольо Ярослава Головка, і „Прометей". Монтаж „Дума про волю у поемах Т. Шевченка", підготовлений Ромою Турянською, дуже ефектовно і вміло прочитали студенти вищих шкіл Галина Левунь, Ірина Ткачук і Петро Ґалаза.

Струнний секстет ім. С. Людкевича, в складі: Євген Ґратович — скрипка, Володимир Чижик — скрипка, Михайло Голіят — скрипка, Кеннет Гуменний — чельо, Роман Андрушко — бас, Надія Савин — фортепіяно, виконали український клясичний твір.

Соліст-бандурист Володимир Луців з Англії, у рідкісному виступі в ЗСА, зокрема в Чікаго, на святі Шевченка при супроводі бандури виконав „Думу про Україну" і „Встає хмара з-за Лиману".

Милою несподіванкою був виступ-дебют на терені Чікаго солістки-сопрано Лариси Сприкут. Лариса Сприкут приїхала до ЗСА щойно кілька місяців тому — вона закінчила одеську консерваторію та виступала в більших і менших культурних центрах УССР. (За цей виступ Ларисі Сприкут належить ще признання, бо хоча дві години перед виступом вона мала високу гарячку і була під лікарською опікою, одначе не відмовила виступу) Під акомпаньямент на фортепіяні Ерни Куляс, Лариси Сприкут виконала „Ой піду я межи гори" Кос-Анатольського та арію Йолани з опери „Міляна" Майбороди.

Хор „Сурма", крім згаданих точок, також проспівав пісню „Грай, бандуро", присвячуючи її Святославові та Ніні Караванським.

Святослав Караванський у своєму святочному слові говорив про звичайні, майже буденні слова Шевченка та підкреслював силу цих слів. Ці буденні й сильні слова Шевченка довели до духовного відродження українського народу. „Кожний нарід у світі вшановує більших синів свого народу. У кожному народі завжди є один, якого найбільше вшановують. У американців є Вашінгтон — заберіть у американців Вашінгтона і не буде американців... В українців такою людиною є Тарас Шевченко. Коли жив і писав свої твори Тарас Шевченко, український нарід був розбитий і жив у складі чужих держав, в австрійській, російській, польській, чеській, мадярській, румунській.

Коли Шевченко творив, не всі українці знали, що вони українці. В Австрії, в Галичині називали себе русинами, в російській імперії називали севе малоросами, і нас називали і ми себе називали малоросами, хахлами. У інших містах називали себе карпаторосами і навіть не знали, що вони українці. Коли почав писати Шевченко, то мова — проста мова, якою він писав, дійшла до малоросів, до русинів, до карпаторосів, і коже з них зрозумів, що та мова, якою пише Шевченко, є його рідна мова. Саме від цього, від Шевченка, почалося національне почуття, відродження. Тому, заберіть від нас Шевченка і ми далі будемо русинами і малоросами. Шевченко мав підготовлену дорогу Сковородою, Котляревським та іншими тоді відважними українськими письменниками. Але якщо вибрати із українців одну людину, то Шевченко стоїть між усіма найвище.„Учітеся,брати мої"... „Мені однаково, чи буду я жить в Україні, чи ні!..," зачитав опісля Караванський.„Які прості й сильні слова,сильні думки.Ми їх читали, наші батьки читали, читатиме після нас багато поколінь слова українського національного пророка Тараса Шевченка".

На кінець програми всі присутні заспівали український національний гимн.

Відбулися загальні збори осередку СУМА ім. 30 червня в Йонкерсі

В неділю, 10-го лютого, в Українському Народному Домі в Йонкерсі, Н.Й., відбулися Загальні збори осередку СУМА ім. 30-го червня.

52 члени осередку були присутні. Друг М. Зварич, уступаючий голова, відкрив збори сумівським кличем „Честь України — готов боронити".

До президії вибрано: голову — Д. Мотрука, О. Щура та М. Бурчака. Також вибрано як почесного члена президії друга К. Василика, представника Крайової управи СУМА.

Привіти на збори надіслали: Федеральна Кредитова Кооператива СУМА — Л. Футала; 7-ий Відділ Української Народної Помочі — А. Стахів; голова Відділу бувших Вояків УПА — М. Климко; голова ОЖОЧСУ — М. Кульницька; голова ООЧСУ В. Вітюк; Відділ УККА — М. Сидор; Відділ Провидіння — М. Терлецький; Український Лещетарський Клюб — П. Дуда; Український Народний Дім — В. Козіцький; Школа українознавства — М. Бурчак; організація „Бінго" — В. Коцур, старший. Номінаційна комісія вибрана в складі: голова — І. Зварич; члени — Р. Юзейчук, М. Козіцька, Н. Невмержицька, М. Лотоцький. Далі звітували члени уступаючої управи, після чого були запити. Голова номінаційної комісії І. Зварич прочитав листу кандидатів до управи і їх вибрано одноголосно.

Управа вибрана осередку СУМА в Йонкерсі в такому складі: голова — М. Футала; заступник голови — М. Лотоцький; секретарі — В. Барна і К. Іванів; керівник дружинників — Р. Яздейчук; фінансовий — В. Коцур, молодший; фізично-виховний — В. Щур; зовнішні зв'язки — Б. Шашкевич; преса — Я.Палилик; члени — В. Кухтенко, Н. Іванків, І. Зварич, В. Сидор, С. Палилик, О. Даніко;—булава М. Козіцька; головні виховники—М. Бурлак і Н. Невмертицька; батьківський комітет: голова — М. Терлецька; члени — М. Барна, В. Бек, А. Стахів, О. Щур, С. Шульган, В. Уздейчук; Контрольна комісія: голова — М. Зварич; члени Я. Кіцюк, С. Шульган, молодший; товариський суд: голова — Н. Невмержицький; члени М. Бадарак, В. Коцур, старший; Корнель Василик, представник Крайової управи СУМА, склав щирі ґратуляції нововибраній управі та побажання багато успіхів у виховній праці. Також в своєму слові до загальних зборів друг Василик підчеркнув, що в нашій поневоленій Україні тепер триває „третя світова війна". Ця війна не у фізично-збройній формі, але у формі духовної війни. Тому тепер, як ніколи перед тим, треба ставити виховну мету нашої молоді над усім іншим. Ця мета і „духовна війна" нам допоможе в здобутті волі для поневоленого українського народу.

На закінчення загальних зборів нововибраний голова М. Футала дякував за довір'я та просив уступаючих членів управи і нововибраних та всіх учасників зборів про співпрацю.

Присутні на зборах відспівали на закінчення український національний гимн.

Я.П.

Зимовий баль Товариства Українських Інженерів у Детройті

Дебютантки, ескорти й управа відділу ТУІА на Зимовому балю. Перший ряд (зліва на право): опікунка дебютанток Ірина Сеник, Татяна Масик, Соня І. Дяків, Марта Д. Ременюк, Марічка Л. Никифоряк, Любомира Л. Пертащук, Марина Л. Закала, Лідія Н. Бута та Зірка Козак — опікунка; другий ряд: Рашел Яниш, Марія Балтарович, Юрій Ростенко, Орест Швайкун, Євген Никифоряк, Мирон Серафин, Марко Терпиляк, Орест Огар, Марко Лісківський, Квітослава Швайкун, Христина А. Бойчук; третій ряд: аранжер Євген Кордуба, Данило Бабій, Антоній Вітек, Петро Ворик, Михайло Сніжик та Ігор Козак — голова Відділу.

У Воррені поблизу Детройту в приміщенні Українського Культурного Осередку 9-го лютого відбувся Зимовий баль детройтського відділу Товариства Українських Інженерів Америки. Така імпреза кожнорічно припадає в карнавалові час і на неї чекає українська громада метрополії Детройт, сусідньої Канади і межуючих стейтів. Головною програмою балю були традиційна презентація дебютанток і виступ ансамблю „Луна" — дві атракції, які втішаються широкою популярністю.

Баль розпочався вечерею. Голова детройтського відділу Т-ва мґр Ігор Козак, вітаючи гостей, зазначив, що Зимовий баль 1980 року має особливе значення для Тавариства і громадянства. Це перший раз, що такий баль відбувається в приміщенні Українського Культурного Осередку і то в час, коли відділ саме розпочинає 30-ий рік свого існування. Тому цей баль і презентація являють з себе ювілейну імпрезу і є доказом ролі зорганізованого українського інженера-професіоналіста в суспільному житті української громади.

Після вечері відбулася презентація дебютанток. Цю програму вів інж. Евген Кордуба, який по короткім зверненні до гостей і особливо до дебютанток представив молодих панянок, виголошуючи назви їхніх шкіл, осяги, замилування і пляни на майбутнє. Слідував перший вальс дебютанток з їхніми батьками, а відтак — з їхніми товаришами забави. Танцювальна площа вкінці заповнилася загальними танцюваннями, яким кінець прийшов аж над ранком. Задоволені гості, яких було приблизно 320 осіб, у тому численної молоді, залишали балеву залю з карнаваловими враженнями і споминами приємно проведених хвилин із приятелями і знайомими.

Як в минулому, так і цього року Зимовий баль ТУІА на терені Детройту був успішною імпрезою. До успіху причинилося приміщення Українського Культурного Осередку, гостинна обслуга якого і смачна вечеря задоволила всі сподівання, оркестра „Веселі часи" з Чікаго виконанням ефектовно підібраного репертуару, і врешті виступ ансамблю „Луна", — що його завжди ентузіястично вітає публіка, — з співом і презентацією.

За добру організацію імпрези подбали Балевий комітет і п-ні Ірена Сеник з її опікою над дебютантками і опрацюванням усіх подробиць, пов'язаних із дебютом. Чистий дохід із балю призначений на цілі середнього і вищого шкільництва.

Учасник

Нюйоркська „Думка" співає в Гамілтоні

В просторій залі Могавк-коледж у Гамілтоні в Канаді на концерт в пошану Тараса Шевченка 23-го березня зібралося коло триста осіб, а в тому чимало молодих людей. Для Гамілтону, де легше привабити публіку на бенкет, така фреквенція дуже задовільна й у цьому, безперечно, заслуга хору „Думка" під дириґуванням С. Комірного. Журба управи Відділу Комітету Українців Канади під головуванням Б. Кульчицького була даремна, бо дефіциту не було.

Цим разом мабуть відбулося чи не найкраще вшанування Пророка України за всі минулі роки в Гамілтоні. Під великим портретом Тараса Шевченка в молодому віці діти місцевої „Рідної Школи" продеклямували „Поклін Тарасові", чим настоіли відповідно глядачів.

„Заповіт" Вербицького, що його рідко виконують хори на нашому терені, у виконанні хору „Думка" прозвучав урочисто й святково.

Глибока доповідь проф. Рослицького про вплив печаті духа Шевченка на відродження української нації дала присутнім документальний перегляд, а для богатьох була до певної міри ревеляцію. Тому, що Тарас Шевчнко для всіх нас без вийнятку є національним Пророком, ліпше було не вставляти в той першорядний виклад дат „проголошування самостійности". Прелеґент вичислив лише два акти, тож частина слухачів могла почуватися діткненою, що двох інших, а може і трьох, актів проголошення самостійности України доповідач не згадав.

Музичні точки концерту: композиції Ревуцького, Іконника, Лисенка, Китастого, Мейтуса, Людкевича, Давидовського, як у виконачні хору, так і сольоспіві співачки Марти Копольської-Мусійчук, всі були першорядні. Фортепіяновий супровід: Е. Палій. По-мистецькому деклямувала пані Кириченко, тому безсмертні поезії Шевченка знаменито доповнили добре тематично продуману програму вечора. Цілість концерту залишили у кожного незатерте враження.

Український Гамільтон пошанував Великого Шевченка.

О. Х.